

activities allows teachers in more favorable way to explore the potential, capacity, research interests and preferences of students, to find creative individuality, self-determination, to help find their purpose in life and a future profession.

It is noted that the role of the working group of rhetorical skills in secondary school is special: in the classroom students learn the rules of expressive reading, speech breathing settings, ability to develop free, easy stay in front of an audience, to make a dialogue, to respect the opinion of the interlocutor. The attention is focused on future teachers mastering, through the course "Methods of teaching Ukrainian language in higher education institutions", the system of theoretical knowledge, speech, rhetorical skills of effective persuasive communication that are needed for the development of students' rhetorical competence both in the classroom and within the group of rhetoric.

It is mentioned that the image of the teacher must be based on Ukrainian mentality of speech culture: own literary norms, culture statements, convincing words. Studying the works of the teacher, communication with the colleagues, who worked with Sakhnivka wizard, enable us to state on thought that Alexander A. Zakharenko finely mastered the method of "live communication", a variety of expressive language tools, their efficiency, relevance, aesthetics, emotionality; he could make an interest, persuade, induce, encourage everybody with a drain, accurate and apt word.

According to the requirements for functions, principles of extracurricular activities, group work with rhetorical skills and artistic heritage of Alexander Antonovich Zakharenko are proposed problem-searching, creative tasks for undergraduates. The tasks allow to mention the specific of teachers' rhetorical skills, which finds expression in various skilful use of language and means of expression, tactics and strategies in directing of educational action.

Key words: *school, student, teacher, rhetorical training of the future language and literature teachers, lesson, working group on rhetorical skills, Alexander Zakharenko.*

УДК 378.14:378.17:378.4:37

Наталія Скачедуб

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-2249-4203

DOI 10.24139/2312-5993/2017.01/174-183

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті проаналізовано педагогічний досвід здоров'язбереження в освітньому процесі; установлено, що протягом всієї історії розвитку університетської педагогічної підготовки особлива увага в процесі виховання та навчання молодих людей надавалася здоров'ю, а в навчальних планах та програмах навчальних закладів – його збереженню та примноженню. У роботі розкрито зміст поняття «культура здоров'язбереження студентів вищих педагогічних навчальних закладів» – це інтегративна, динамічна самоосвіта, представлена сукупністю структурно і функціонально взаємопов'язаних і взаємообумовлених компонентів, що визначають можливості збереження здоров'я в суспільно значущих цілях. Визначено, що культура збереження здоров'я студента успішно формується за умов дотримання організації навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах, ідеї формування культури здоров'я, кваліфікованої участі всіх суб'єктів

навчального процесу на основі вивчення навчальної дисципліни «Фізичне виховання», інтенсифікації фізичної підготовки й використання міждисциплінарних зв'язків.

Ключові слова: вищі педагогічні навчальні заклади, здоров'я, здоров'я-збережувальне навчання, культура здоров'язбереження, педагоги, студенти.

Постановка проблеми. Сьогодні освітня галузь України постійно перебуває під впливом суспільно-політичних трансформаційних процесів, які, з одного боку, сприяють поступальному розвитку освітнього процесу, а з іншого – ставлять перед педагогами нові вимоги та завдання, одним із яких є збереження здоров'я підростаючого покоління.

У наш час великий інтерес до індивідуального здоров'я людини підтверджується великою кількістю досліджень провідних учених світу, представниками різних областей наук – філософії, соціології, фізіології, медицини, психології, педагогіки. Цей інтерес закономірно викликаний реальним погіршенням фізичного, психічного, інтелектуального та морального здоров'я, особливо в підростаючого покоління.

За даними соціологічних досліджень, майже 90 % школярів мають відхилення у здоров'ї, понад 60 % – незадовільну фізичну підготовку, майже 50 % – мають низький рівень фізичного розвитку. Між тим, збереження і зміцнення здоров'я українського народу проголошується в Конституції України, Державній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Концепції національного виховання, Національній програмі «Діти України», Цільовій комплексній програмі «Фізичне виховання – здоров'я нації» та інших директивних документах.

У наукових дослідженнях зазначається, що здоров'я людини зумовлене, насамперед, способом життя та сформованістю культури здоров'я. Проблема вкрай актуальна для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, оскільки саме фахівці-педагоги, більше за інші професії, мають можливість впливати на здоров'я учнів та молоді.

У сучасних умовах це є об'єктивною необхідністю, оскільки саме високий рівень культури здоров'язбереження може забезпечити валеологічну діяльність майбутніх педагогів.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема здоров'я людини за своєю практичною значущістю й актуальністю вважається однією з найскладніших сучасних проблем, які не поступаються таким, як: проблема охорони природи і навколишнього середовища. Досвід збереження здоров'я має історичні корені. Так, у Стародавній Греції людину вважали мірою всіх речей і прославляли людське тіло. Фізично красивою називали людину здорову та сильну, пропорційно й гармонійно складену, з правильними рисами обличчя. Фізичний розвиток розглядався в єдності з моральним та розумовим. Відбиток моральної та розумової краси, вважалось, проявляється в зовнішності людини. Життя розуму та серця відбивається у виразі обличчя, очей, поставі, жестах, манері тримати себе.

Платон, замислюючись над людською красою, підкреслював її зв'язок зі здоров'ям. Давньогрецький учений і постійний учасник спортивних ігор та змагань вважав, що перше з благ людини – здоров'я, друге – краса. Краса в чистому вигляді не існує, вона завжди пов'язана з високою моральністю.

Велике значення в розвитку культури здоров'я належало Гіпократу (460–370 рр. до н. е.). Учений навчав розглядати організм як єдність фізичного та психічного, і створив вчення про типи статури і темпераменту людей. Причини всіх хвороб він бачив у шкідливості навколишнього середовища (клімат, шкідлива їжа й напої, неправильний спосіб життя тощо).

Великий лікар, філософ і натураліст Абу-Алі Ібн Сина (близько 980–1037 рр.) писав про те, що людина, яка займається фізичними вправами, дотримується гігієнічних вимог по відношенню до харчування та сну, не потребує ніякого лікування.

В епоху Відродження пробуджується інтерес до натурфілософії, описової та порівняльної анатомії, фізіології, хірургії, питань профілактики, гігієни, а також лікувальної гімнастики. Праці знаменитого анатома Везаліуса (помер у 1565 р.), трактат про збереження здоров'я до досягнення глибокої старості, написаний Антоніусом Гази із Падуї (помер у 1526 р.), наукові праці Фаллопія, Евстахія, ідеологів фізичного виховання Ф. Рабле, Я. А. Коменського та ін. Міцно увійшли в наші підручники з природничих та педагогічних наук.

Педагогічна думка епохи Відродження висунула положення про особливості психофізичного здоров'я дитини, обґрунтовувала необхідність гуманного ставлення до нього, що і знайшло найбільш яскраве відображення у Я. А. Коменського (1592–1670 рр.), який, виділяючи фізичне виховання, здоров'я дітей та підлітків у будь-якому суспільстві, різних соціальних, економічних та політичних ситуаціях, є найактуальнішою проблемою, та предметом найпершої важливості, оскільки воно визначає майбутнє країни, збереження генофонду нації, її наукового та економічного потенціалу. На одному рівні з іншими демографічними показниками здоров'я є показником ступеню економічного розвитку країни.

Треба відмітити, що протягом усієї історії розвитку університетської педагогічної підготовки особлива увага у вихованні та навчанні молодих людей надавалась здоров'ю, а в навчальних планах та програмах навчальних закладів – його збереженню та примноженню.

Аналіз сучасної філософської, фізіологічної і психолого-педагогічної літератури показав, що в останні десятиліття увага представників різних наук звернена на стан здоров'я підростаючого покоління [2; 8].

Наукові дослідження свідчать про те, що з раннього дитинства йде безперервне витрачення ресурсів здоров'я, а не його збереження і

примноження; до збільшеної кількості спадкових захворювань додаються набуті [5; 7].

На фоні нездоров'я формуються психологічні комплекси, що заважають повноцінній діяльності особистості [1; 6].

Низка науковців наголошує на тому, що необхідно формувати культуру здоров'я особистості [3; 4; 9].

Зважаючи на вищезазначене, **метою нашої статті** є формування культури здоров'язбереження студентів педагогічних вищих навчальних закладів, оскільки саме фахівці-педагоги, більше за інші професії, мають можливість впливати на здоров'я дітей і молоді.

Для досягнення мети дослідження нами були поставлені такі **завдання**:

- 1) проаналізувати історичний досвід здоров'язбереження у вітчизняній педагогіці;
- 2) визначити наукову сутність феномену «культура здоров'язбереження студентів вищих педагогічних навчальних закладів педагога»;
- 3) визначити умови формування культури здоров'язбереження студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань нами були використані такі методи: теоретичний аналіз і узагальнення наукової літератури із зазначеної проблеми, спостереження, анкетування, тестування.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на ідеї Р. Айзмана, Н. Амосова, І. Брехмана, М. Гончаренко, Г. Зайцева, В. Колбанова, ми визначили особисте здоров'я як категорію, що залежить від зусиль самої людини, її волі й бажання. Розгляд наявних підходів до розуміння культури (філософсько-антропологічного, соціологічного, аксіологічного, практичного) дало змогу розглянути в дослідженні культуру особистості як міру різносторонньої творчої активності людини, що являє собою розвиток і гармонію всіх компонентів, їх цілісне формування діяльності. Ці поняття були використані нами для обґрунтування сутності культури збереження здоров'я особистості.

Досліджуваний нами феномен містить процес і результат взаємовпливу діяльності, культури і здоров'я, під ним мається на увазі взаємозв'язок сукупності норм, правил і зразків поведінки в процесі життєдіяльності. У своєму дослідженні ми орієнтувалися на розуміння культури збереження здоров'я в напрямі практичного підходу, тобто культура збереження здоров'я є базовою частиною загальної культури в поєднанні зі специфічними вимогами діяльності студентів (М. С. Злобін, Е. М. Маркарян, В. Н. Межуєв та інші).

Культура збереження здоров'я є результатом присвоєння на особистому рівні різних наукових концепцій і доктрин здоров'я, побудова

на їхній основі індивідуальної програми збереження здоров'я та її дотримання. Процес формування культури здоров'язбереження не може бути стихійним або хаотичним, бо особисте здоров'я – це не особиста справа кожного. У ході дослідження нами були виявлені причини якісної неоднорідності рівня культури здоров'язбереження особистості:

- співвідношення біологічного й соціального в людині як бази формування КЗС;

- неоднорідність критичних періодів розвитку особистості;

- індивідуальна типологічна мінливість на рівні організму й особистості;

- співвідношення біологічного і паспортного віку, акселерацію, ретардацію розвитку;

- роль соціальної і педагогічної мотивації у формуванні ставлення особистості до здоров'я як духовної та біологічної цінності;

- стан фізичного та морального здоров'я особистості як цілісного організму.

Зважаючи на вищезазначене, ми вважаємо, що культура здоров'язбереження студента – це інтегративна, динамічна самоосвіта, представлена сукупністю структурно і функціонально взаємопов'язаних і взаємообумовлених компонентів, що визначають можливості збереження здоров'я в суспільно значимих цілях.

Культура збереження здоров'я студента успішно формується за умов дотримання організації навчального процесу в навчальних закладах, ідеї формування культури здоров'язбереження, кваліфікованої участі всіх суб'єктів навчального процесу на основі вивчення навчальної дисципліни «Фізичне виховання», інтенсифікації фізичної підготовки та використання міждисциплінарних зв'язків.

У процесі формування культури здоров'язбереження студентів пріоритетне значення приділяється нормативній дисципліні «Фізичне виховання», оскільки саме ця дисципліна в своєму змісті має великий оздоровчий потенціал, який необхідно повною мірою використати за період навчання студентів у вищому педагогічному навчальному закладі. Заняття фізичною культурою сприяють розвитку фізичних якостей, надають відомості про оздоровчий вплив фізичних вправ, про оптимальний руховий режим, орієнтують студентів на здоровий спосіб життя.

Обираючи навчальну дисципліну «Фізичне виховання», яка є базовою для формування валеологічного мислення, ми керувалися тим, що зазначений процес можна успішно проводити за рахунок органічного сполучення двох компонентів: базового (нормативного), що пов'язаний із розвитком фізичних якостей студента, та елективного (вибіркового) компоненту, що передбачає можливість спрямування курсу «Фізичне

виховання» на підготовку до майбутньої оздоровчо-професійної діяльності на засадах формування культури здоров'язбереження.

Слід зазначити, що формування культури здоров'язбереження завдяки фізичному вихованню в межах двох занять (чотири навчальних години) на тиждень не є можливим. Тому необхідно, щоб закріплення отриманих на навчальних заняттях навичок та опрацювання додаткового матеріалу здійснювалося за рахунок спортивно-масової роботи та позанавчальних валеологічних заходів, що проводяться на основі зацікавленості й ініціативи студентів.

Широкий перелік задач вирішується за допомогою педагогічної практики, під час якої практично реалізуються вміння та навички здоров'язбереження в освітньому процесі. Крім навчально-теоретичної підготовки, діяльність студентів знаходить своє продовження безпосередньо в умовах їх майбутньої професійної діяльності.

Під час проходження педагогічної практики нами було запропоновано виконати низку завдань, які повинні були вирішуватися за допомогою фізкультурно-масової роботи, яка включає заняття секцій з фізичної культури, ранкову зарядку, фізкультхвилинки, рухливі ігри на перервах, масові заходи туристичні та фізкультурні походи, конкурси, свята здоров'я, роботу з учнями під час педагогічної практики, шкільні змагання, міжшкільні та районні спартакіади, масові спортивні ігри, воєнно-фізичні походи).

Збереження та зміцнення здоров'я школярів багато в чому залежать від педагога, від його знань, анатомо-фізіологічних особливостей організму, гігієнічних рекомендацій та нормативів, комплексу оздоровчих заходів, уміння застосовувати їх у своїй щоденній педагогічній діяльності та впевненості, необхідності їх проведення. Це забезпечує гармонійний розвиток учнів і створює найбільш сприятливі умови для їх росту та розвитку.

Важливу роль у процесі формування культури здоров'язбереження студентів відіграє самостійна робота під загальним керівництвом викладача фізичної культури в тісному зв'язку з навчальною програмою.

Необхідною умовою формування культури здоров'язбереження є студентська науково-дослідна робота як один із шляхів реального включення студентів у науково-освітню практику в галузі здоров'язбереження. Вона має особистісну й професійну цінність; направляє студентів на науковий пошук теоретичних, методичних, організаційних основ здоров'язбереження, системно узгоджених комплексів міждисциплінарних знань, тісно пов'язаних зі збереженням та зміцненням власного здоров'я та здоров'я своїх майбутніх вихованців.

У підготовці майбутніх учителів, забезпеченні їх необхідними знаннями й навичками в галузі збереження та укріплення здоров'я в межах курсу фізичного виховання були поставлені такі задачі:

1) дати необхідні знання основних закономірностей розвитку організму людини та його особливостей у різноманітні вікові періоди;

2) забезпечити умови для глибокого усвідомлення студентами найважливіших теоретичних положень курсу та їх засвоєння, формування діалектико-матеріалістичного погляду на розвиток організму людини.

3) найбільш глибоко висвітлити проблеми здоров'язбереження в освітньому процесі, знання яких необхідно майбутнім педагогам.

Однак, знання, уміння й навички, набуті засобами фізичного виховання, є важливою, але недостатньою складовою формування культури здоров'язбереження студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Лише сукупність дисциплін еколого-біологічного циклу в їх інтегрованому взаємозв'язку визначає зміст ефективного формування культури здоров'язбереження студентів. Адже саме в процесі їх вивчення формується світогляд особистості, здатність усебічно розглядати проблему здоров'язбереження, ціннісні орієнтації на здоровий спосіб життя, тобто формується загальна культура особистості і як необхідна її складова – культура здоров'язбереження.

Теоретичне осмислення та спроби практичного вирішення визначеної проблеми використовуються в області філософії, медицини, психології, соціології та інших наук. При повному розумінні міждисциплінарної досліджуваної проблеми ми вважаємо найбільш важливим її педагогічний аспект, оскільки особистість зможе знайти шлях збереження й розвитку здоров'я, якщо вона цілеспрямовано на це мотивована, обладнана спеціальними знаннями і вміє їх використовувати в процесі різних видів діяльності. Привести особистість до такого результату можливо в межах навчально-виховного процесу за умови наявності кваліфікаційної допомоги спеціалістів та системи реалізації цілеспрямованих педагогічних технологій. Культура збереження здоров'я особистості повинна формуватися в системі навчання й організації вільного часу та самореалізації в життєдіяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. У роботі показано, що формування досліджуваного виду культури можливо з урахуванням даних досліджень в області філософії, медицини, фізіології, психології, приватних методів навчання й виховання. Сучасний педагогічний процес покликано забезпечити спроби засвоєння учнями певних гігієнічних, медичних, вітальних знань та вмінь, відповідно до біоенергетичних, фізіологічних і нейропсихічних особливостей віку. Це дозволить створити значеннєву основу для здоров'язбережувальної діяльності особистості, а в її процесі сформуванню вмінь та навички збереження здоров'я.

Проведене дослідження дозволило нам довести необхідність організації спеціального здоров'язбережувального навчального простору в системі університетської освіти.

Результати проведеного дослідження дозволили виявити рівень знань студентів про здоровий спосіб життя, відповідні уміння, необхідні для успішної реалізації здоров'язберезувального навчання; довести необхідність формування культури здоров'язбереження студентів вищих педагогічних закладів, оскільки, в сучасних умовах тільки високий рівень культури здоров'язбереження може забезпечити валеологічну діяльність майбутніх педагогів.

Викладене зумовлює необхідність пошуку нових напрямів роботи вищих навчальних закладів, спрямованих на формування культури збереження студентів різних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Денисенко Н. Ф. Особливості рівня здоров'я, фізичної підготовленості, самопочуття та ведення здорового способу життя в учнів загальноосвітніх шкіл і гімназій / Н. Ф. Денисенко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2007. – № 3. – С. 44–46.
2. Інформаційно-аналітичні матеріали до підсумкової колегії МОН України // Освіта України. – 2008. – № 61–62. – С. 3.
3. Круцевич Т. Ю. Ставлення студенток до предмету «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах / Т. Ю. Круцевич, О. В. Нестеренко // Спортивний вісник Придніпров'я, 2004. – № 7. – С. 57–59.
4. Павленко І. О. Формування культури здоров'я студентів – майбутніх учителів природничих спеціальностей / Інна Олександрівна Павленко // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України» (м. Суми, 28–29 квіт. 2011 р.). – Суми, 2011. – Т. II. – С. 198–201.
5. Пристинський В. М. Оптимальна рухова активність як важлива передумова формування знань про здоров'я та здоровий спосіб життя / В. М. Пристинський // Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. пр. наук.-практ. конф. «Валеологічна культура особистості – джерело здоров'я». – Слов'янськ : вид. центр СДПУ, 2006. – С. 129–132.
6. Присяжнюк С. І. Динаміка якості фізичної підготовленості студентів-першокурсників / С. І. Присяжнюк, С. О. Вербицький // Теорія і практика фізичного виховання. – Донецьк, 2008. – № 1. – С. 230–238.
7. Сутула В. О. Формування фізичної культури особистості – стратегічне завдання фізкультурної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів / В. О. Сутула // Освіта України. – 2009. – № 3–4.
8. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. П. Сущенко. – К., 2003. – 45 с.
9. Хохлова Л. А. Ставлення школярів до деяких аспектів оцінювання навчальних досягнень учнів у системі шкільного фізичного виховання / Л. А. Хохлова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2010. – № 1. – С. 149.

REFERENCES

1. Denisenko, N. F. (2007). Osoblyvosti rivnia zdorovia, fizychnoi pidhotovlenosti, samopochuttia ta vedennia zdorovoho sposobu zhittia v uchniv zahalnoosvitnikh shkil i himnazii [Peculiarities of health, physical fitness, wellness and healthy lifestyle among students of secondary schools and gymnasiums]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. Kharkiv: HDAFK*, 3, 44–46. (In Ukrainian).
2. Informatsiino-analitychni materialy do pidsumkovoї kolehii MON Ukrainy (2008) [Informational and analytical materials to the Board of MES of Ukraine]. *Osvita Ukrainy*, 61–62, 3. (In Ukrainian).
3. Krutsevich, T. U. (2004). Stavlennia studentok do predmetu «Fizyчне vykhovannia» u vishchikh navchalnykh zakladakh [Attitude of students to the subject “Physical education” in higher education institutions]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 7, 57–59. (In Ukrainian).
4. Pavlenko, I. O. (2011). Formuvannia kultury zdorovia studentiv – maibutnikh uchiteliv pryrodnychkykh spetsialnostei [Formation of health culture of students – future teachers of natural specialties]. *Proceedings of Ukr. scient.-pract. conf. “Modern problems of physical education and sports of pupils and students of Ukraine”, Vol. II*, (pp. 198–201). Sumy. (In Ukrainian).
5. Prystynskyi, V. M. (2006). Optymalna rukhova aktivnist yak vazhlyva peredumova formuvannia znan pro zdorovia ta zdorovy sposib zhyttia [Optimal physical activity as an important prerequisite for the formation of knowledge about health and healthy lifestyle]. *Humanization of the educational process: coll. pr. of scient.-pract. conf. “Valeological culture of the personality – the source of health”*, (pp. 129–132). Sloviansk: vyd. tsentr SDPU. (In Ukrainian).
6. Prysiazhniuk, S. I. (2008). Dynamika yakosti fizychnoi pidhotovlenosti studentiv-pershokursnykiv [Dynamics of physical preparedness of students-freshmen]. *Teoriia i praktyka fizychnoho vykhovannia*, 1, 230. Donetsk. (In Ukrainian).
7. Sutula, V. O. (2009). Formuvannia fizychnoi kultury osobystosti – stratehichne zavdannia fizkulturnoi osvity uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [The formation of personality physical culture is a strategic object of the physical education of secondary schools students]. *Osvita Ukrainy*, 3, 4. (In Ukrainian).
8. Sushchenko, L. P. (2003). Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu u vishchikh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological foundations of professional training of the future specialists of physical education and sport in higher education institutions] (DSc thesis abstract). Kyiv. (In Ukrainian).
9. Hohlova, L. A. (2010). Stavlennia shkoliariv do deiakykh aspektiv otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv u systemi shkilnoho fizychnoho vykhovannia [The attitude of pupils to some aspects of assessment of educational achievements of pupils in the school of physical education]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk*, 1, 149. (In Ukrainian).

РЕЗЮМЕ

Скачедуб Наталья. Формирование культуры сохранения здоровья студентов высших педагогических учебных заведениях.

В статье проанализирован педагогический опыт сохранения здоровья в образовательном процессе; установлено, что на протяжении всей истории развития университетской педагогической подготовки особое внимание в процессе воспитания и обучения молодых людей уделялось здоровью, а в учебных планах и программах учебных заведений – его сохранению и приумножению. В работе

раскрыто содержание понятия «культура сохранения здоровья студентов высших педагогических учебных заведений» – это интегративное, динамическое самообразование, представленное совокупностью структурно и функционально взаимосвязанных и взаимообусловленных компонентов, определяющих возможности сохранения здоровья в общественно значимых целях. Определено, что культура сохранения здоровья студента успешно формируется при соблюдении организации учебного процесса в высших педагогических учебных заведениях, идеи формирования культуры здоровья, квалифицированного участия всех субъектов учебного процесса на основе изучения учебной дисциплины «Физическое воспитание», интенсификации физической подготовки и использования междисциплинарных связей.

Ключевые слова: *высшие педагогические учебные заведения, здоровье, обучение по сохранению здоровья, культура сохранения здоровья, педагоги, студенты.*

SUMMARY

Skachedub Natalia. *Forming of students' health-saving culture at higher pedagogical education institutions.*

The interest to human health was confirmed by a great amount of famous scientists, representatives of different branches of science – philosophy, sociology, physiology, medicine, psychology, pedagogy who conducted researches about human's health. This interest is caused by real deterioration of physical, mental, intellectual and moral health, especially among young generation.

Research suggests that human health depends on way of life and level of health culture.

The purpose of this article is to form a health-saving culture among the students of pedagogical universities, because they have a great influence on pupils' health, much more than representatives of other professions.

To achieve the objectives we used the following methods: theoretical analysis and summary of scientific literature about this problem, observation, questioning and testing.

The article analyzed pedagogical experience of health-keeping in educational process; it was found out that throughout the history of the university teachers' training emphasis in the education and training of young people was given to health and in educational plans and programs of education – its preservation and augmentation. The work reveals the meaning of "students' health-saving culture" that is an integrative, dynamic self education, represented by the set of structurally and functionally interrelated and interdependent components that define the possibility of health-keeping in socially important purposes.

It is determined that health-saving culture of students is successfully formed under the terms of the educational process at pedagogical universities, the ideas of health culture creating and qualified participation in educational process by studying the discipline "Physical Education", intensifying physical preparation and use of interdisciplinary connections are substantiated.

Results of the study revealed the level of students' knowledge about healthy lifestyle, appropriate skills needed for successful implementation of health-protecting training; proved the need for creating a students' health-saving culture at pedagogical universities, because in modern conditions only high level of health-saving culture can provide hygiene activities of the future teachers.

Key words: *general education, health, health-saving activities, health-saving training, future teachers, students, pupils.*